

ANDREJ RAPE:

Gojka.

(Konec.)

III.

voje velikih dogodkov se je Gojki pripetilo tisti dan. Sen, ki ga je sanjala toliko časa, se je uresničil: mama je prišla. Želja po obisku šole se ji je uresničila.

Lepo jo je bila napravila mama oni dan in odšli sta k vpisovanju. Ej, kako živo je bilo šolsko poslopje tistega dne! Tako lepo je bilo poslopje, in zdelo se je kakor mati, ki pričakuje vrnitve svojih otrok. Bolj praznično je bilo kakor sicer, saj je radovedno zrlo na mlada življenja, ki so prihajala z občutki strahu in veselja v njegovo okrilje.

Gojka se šole ni bala. Že takoj prvi dan ji je mama na njeno željo obesila na ramo šolsko torbico, ki ji jo je bila prinesla, ko je prišla k hiši, in ki je z njo imela Gojka toliko veselja. Z rdečo čepico na glavi, ki so izpod nje silili bujni črni kodri in gledale zvedave oči, s torbico na rami je bila že prava učenka. Ponos ji je polnil srce.

Obojega se je pozneje vedno veselila: šole, kjer je bilo tako živahno, tako prijetno; veselila se je pa tudi vrnitve k ljubi mami, ki je ljubeznivo skrbela zanjo, jo poučevala, kadar je bilo treba, in z njo kramljala o veverici, punčki, ljubeznivi učiteljici in ljubih součenkah.

Vedno je bilo dosti snovi za razgovore z mamo.

Tudi s Petrčkom sta bila pogosto skupaj.

Od srca se je nasmejala mama, ko ji je Gojka pravila, kako se je Petrček zadnjič odrezal.

Pripovedovala mu je o šoli in o tem, kaj so se učili.

»Danes smo naštevali jesensko sadje,« mu je pravila. »No, Petrček, pa povej, če veš imenovati kako sadje?«

»Kaj bi ne vedel,« je dejal. Toda ni imenoval ničesar.

Pa mu je Gojka naštela, kakor so napravili v šoli. Sedaj pa je moško dostavil: »In tudi peršut!«

Gojka ni vedela, kaj naj reče na ta dostavek, toda v šoli tega sadja niso imenovali.

Ko je to pravila potem doma, sta se očka in mama toliko nasmejala, da se Gojka ni mogla prečuditi. Mama ji je pozneje razložila, da »peršut« ni sadje, temveč je svinjsko meso. »Petrček je prej kot ne mislil le na jedi, ki mu gredo posebno v slast, pa je tako povedal,« je dostavila.

Tako je Gojka živela vso zimo srečno življenje deloma v šoli, deloma doma ob mami in očku, ob svoji punčki ter v družbi s Petrčkom ob kletki živahne veverice.

* * *

Bilo je leto potem pomladanskega popoldneva. Prijateljica je bila obiskala mamo. Mnogo sta si imeli povedati, pa sta zato radi bili sami.

Gojka se je v drugem kotu sobe, kjer je bil njen dom s punčko in veverico, zabavala s tem, da je kazala veverici v kletki svojo punčko: »Na, daj ji poljubček,« je veselo klicala in pritisnila je obrazek punčke na mrežo kletke.

Veverica je skakala v kletki sem in tja in je večkrat opletla s košatim repom Gojko preko noska, ki ga je vtikala skozi mrežo. Gojka je vsakokrat ob takem slučaju veselo vzkliknila, a gospe ob mizi, ki sta bili v tako živem razgovoru, sta se zganili in pogledali v kot, kjer se je igrala Gojka.

Gospodinja je že nekolikokrat z nevoljnim sikanjem opozorila Gojko, naj miruje.

»Neznosna si, Gojka!« je naposled precej jezno izpregovorila in vstala od mize. »Kaj naju motiš in strašiš! Človek še samega sebe ne sliši ob tem večnem dirindaju!«

Gojka je čula te besede. Začudeno je pogledala na jezni mamin obraz in na dobrovoljni smehljaj prijateljice, ki je pomirjevalno vplival na mamo. Umolknila je za nekaj časa, povabila glavico na ramo in zrla z nežnimi pogledi sedaj na mamo, sedaj na punčko in veverico, ki sta bili obe tako srčkani, pa je pozabila, da je bila karana in vnovič se je jela igrati.

Veverica je bila pomolila gobček skozi mrežo, in prav v istem hipu ji je pritisnila Gojka nanj punčkino glavico: »Na, poljubčkej punčko!«

Bodisi, da so punčkini lasje zaščegetali veverico v nasek, bodisi, da je bila užaljena, ker ji njena prijateljica ponuja punčkin obrazek v poljub namesto svojega, bodi temu kakorkoli, resnica je bila, da je od jeze ali veselja zavreščala tako glasno, da sta se obe gospe zganili in odskočili s stolov.

»Zdaj pa imam teh neumnosti dovolj,« se je razjezila gospodinja. »Gojka, poberi se s svojimi igračkami stran!« In je pokazala z roko na vrata.

Jeza je kipela v njenih besedah. Njen glas pa se je kot oster nož zarezal v dušo otrokovo.

Široko je odprla Gojka oči. Stisnila jo je v grlu huda bolečina. Nehote in nevede je zgrabila z drobno ročico za vrat, kakor da hoče odtrgati od njega roko, ki jo davi. Povabila je glavo, pogledala

punčko in veverico, se v srcu poslovila od igre z njima in s prestrašenim pogledom na mamo omahovaje stopila proti njej: »Prosim, mama, saj se ne bom več igrala,« in krčevito je zaihtela.

»Ostani, toda mir nama daj!« je rekla mama. Njen pogled pa je bil tako strog, da je pretresel otroka v dno duše. Brez glasu se je stisnila Gojka v kot. Otožen izraz se je pojavil na njenem licu.

»Mama, mama,« je zašepetala neslišno, in vroč pogled, poln otroške nežnosti, je pohitel k mami in se ujel z njenim pogledom.

Čudno je učinkoval ta pogled na gospodinjo. Ta čisti žar, ki se je utrinjal iz otrokovih oči, jo je ogrel. Nekaj neskončno mehkega se je razlilo po njeni duši. Ni bila več tako zgovorna. Pogosteje in pogosteje so ji uhajali ob razgovoru s prijateljico pogledi v kot, kjer je skoro v dve gubi stisnjena slonela Gojka ob posteljici svoje punčke, z glavo naslonjena na njeno glavico. Ni bila več zgovorna, zakaj v duši jo je nekaj bolelo. Tudi prijateljica je to opazila in se kmalu na to poslovila.

Ko se je gospodinja, ki je bila prijateljico spremila do vrat, vrnila v sobo, je stala Gojka vsa žareča sredi sobe: »Mama, mama, saj si moja! Tako sem tvoja, bolj kot punčkina! Na!« Pomolila je mami svojo punčko in zaihtela, a solz ni hotelo biti. V razpete roke jo je ujela mačeha. Dvignila jo je v naročje in pritisnila z nekako divjo nežnostjo k sebi nežno telesce, ki se je krčevito stresalo in v smehu in joku je pritiskal otrok svoj obrazek k maminemu licu.

Ob tem trenutku, ko je položil otrok glavo na njeno ramo in se je krčevito oklenil okolo vratu, je začutila v svoji duši velik kes nad svojo osornostjo proti otroku; občutila pa je tudi neizmerno moč in sladkost otroške ljubezni, ki se ni znala in ni mogla drugače izraziti kakor s tem, da se je otrok tesneje in tesneje stiskal k njej. In čista otroška ljubezen je zmagala. Tudi otrok je začutil toploto njene duše, toploto vseoživljajoče ljubezni materine, ki se je pojavljala v divji nežnosti stiskanja na prsi in v poljubljanju. Dekličino telesce se je nehalo tresti, ožje in ožje so se stiskale njene roke okolo maminega vratu, debele solze, lepe kot čisti biseri, so se razlile na božajočo materino roko. Ob pomirjevalnih materinih glasih je Gojka vsa srečna zaspala v njenem naročju.

Položila jo je v posteljo in se je zamislila. V njeno srce je prišlo kakor razodetje: zavest lastne krivde in spoznanje dragocenega zaklada, ki je začaran ležal v globini mlade duše.

Razmišljala je: Nisem njena mati. Mačeha sem. Toda sem svetišče otrokovo, ki ni nikdar poznal svoje lastne matere. Svetišče sem čisto in lepo, postavljeno v otroško srce od Boga samega, še neoskrnjeno, neomadeževano v njem, prazno doslej, pa zdaj napolnjeno s tistim svetim žarom otroške ljubezni, ki je sijal iz Gojkinih oči.

In to svetišče sem danes onečastila. Skalila sem s svojo osornostjo neomadeževano stanovanje materino v otroškem srcu.

Ta žar, ki je sijal iz otrokovih oči! Ne morem ga pozabiti in ne pozabim ga nikdar! To čisto darovanje otrokovo: »Na punčko, mama, da ne boš huda! Tvoja sem bolj kot punčkina!«

Ali sem bila slepa? Bila sem! Toda zdaj gledam. Četudi nisem njena prava mati, sem svetišče materino. Tega svetišča ne oskrunim nikdar več!

In v tem sklepu je legel tudi mačehi sen na oči.

Ko se je zjutraj zbudila in zagledala v posteljici poleg sebe Gojkin obrazek, žareč še v sladkih sanjah, tedaj je položila svojo glavo na zglavje k njeni glavici in žarki pravkar vzhajajočega solnca so oblili dvoje bitij, posvetili so na dvoje velikih svetišč ljubezni.

»Gojka, Gojka!« je že vriskalo na sosedovem vrtu. Petrček jo je klical v pomladno veselje, ki ga poslej ni skalila več nobena temna in težka ura. Sijalo je samo solnce, veliko solnce! Ej, Petrček, Gojka, mati!

Mesec.

Mesec debeluh
čez nebo potuje —
smuk! — čez reko suh
k nam gre, povasuje;
zvedavih oči
gleda v vse strani;
kakor v vetru lat
giblje se in pazi,
tiho kakor tat

k oknu se priplazi.
V molk globok in gluh
mesec debeluh
gleda in se smeje,
posrebri odeje.
Ko so vse srebrne,
deco v sen zagrne;
za oblak teman
gre, ker je zaspan...

Fr. Žgur.